

Motion

1976/77:672

av herr Werner m. fl.

om åtgärder för att begränsa den internationella kapprustningen

Den internationella kapprustningen fortsätter och slår varje år nya rekord. Fredsforskare vid olika institut runt om i världen kan regelbundet ta fram nya siffror, nya data, som visar hur allt större resurser satsas i den vansinniga rustningskarusellen.

Frank Barnaby, chef för SIPRI, har i en artikelserie i Dagens Nyheter, *Har freden en chans?*, försökt att ge en beskrivning av kostnaderna: "Världens totala militärutgifter uppgick år 1976 till över 300 miljarder dollar. Det motsvarar bruttonationalprodukten i ett högindustrialiserat land med omkring 50 miljoner invånare. Det är 25 gånger mer än det bistånd som utvecklingsländerna får, dubbelt så mycket som hela mänskligheten lägger ner på sjuk- och hälsovård och ungefär lika mycket som går åt för utbildningsändamål."

Det blir ändå ofatthbara uppgifter för de flesta av oss. Samma är förhållandet när det gäller att beskriva den samlade sprängkraften av världens kärnvapenlager. Man beräknar att den i dag motsvarar 15 ton trotyl per världsinvånare. 15 ton, när 20 gram trotyl i en trampmina räcker till för att döda en människa!

Även om graden av "overkill", dvs. hur många gånger man har säkrat möjligheten att ta livet av hela mänskligheten, vanligtvis inte beräknas med utgångspunkt i ovanstående siffror, uppgår den ändå till mångdubbla tal.

Man kan fortsätta att stapla siffror och uppgifter av detta slag på varandra, det är inte kunskaper eller insikter om de verkliga förhållandena som fattas. Ändå fortsätter rustningarna, och med ökad intensitet.

Kärnvapenkrig

Vi har nu under något decennium sökt skjuta tanken på kärnvapenkrig åt sidan. Man har sagt att de strategiska makthavarna inte kommer att använda sig av detta slutliga, definitiva utplåningsinstrument. Vi har i vårt land också anpassat oss till detta tänkande om kommande krig som "konventionella" utan kärnvapen.

Men i den ovan citerade artikeln av Frank Barnaby framhåller denne att själva kapprustningens mekanik, med alltmer förfinade och effektiva vapensystem, med allt större lager av kärnvapen av olika storlek och med möjlighet till allt flera utskjutningsanordningar, ständigt ökar riskerna för ett allmänt kärnvapenkrig. Han pekar också på hur kärnkraftens fredliga

användning underlättat tillverkningen av kärnvapen. Det finns ett samband här som alltför litet uppmärksammas. Det går i dag lätt att i hemlighet köpa komponenterna till en liten tungvattenreaktor på öppna marknaden för mindre än 20 miljoner dollar. En sådan affär kan militära myndigheter i många stater göra och sedan driva reaktorn för att få plutonium, om man inte väljer att köpa det från de ständigt växande lagren av utbränt kärnbränsle.

Vilka är orsakerna?

Bakom rustningarna ligger den vanvettiga tankegången att det går att rusta sig till säkerhet och överlägsenhet. Ett stort ansvar vilar i det avseendet på de större och kärnvapenbeväpnade staterna, men även andra syndar. Alva Myrdal säger: "Alla nationer syndar genom att hålla så tyst om kapprustningens vanvett och genom att delta i världens militarisering, om ock i blygsammare skala." Det är ett uttalande som i högsta grad också gäller vårt land.

Bakom rustningarna ligger också de stora ekonomiska intressena inom vapenindustrin i den kapitalistiska delen av världen. Det militär-industriella komplexet har en oerhörd makt i flera NATO-stater, framför allt USA. Vapentillverkarna driver, genom enorma satsningar på forskning, fram nya och "bättre" vapensystem som statsmakterna i respektive land sedan känner sig tvingade att införliva med sin arsenal för att öka "säkerheten".

Den internationella vapenhandeln omsätter miljardbelopp och spekulerar i varje konflikt för att öka sin profit som den alltid har gjort. Det allvarliga är att den givetvis är med sin tid och nu kan tilhandahålla alla moderniteter, även kärnvapen. Frank Barnaby igen: "Den internationella vapenhandeln, --- bedrivs praktiskt taget utan kontroll och --- driver fram kapprustning med konventionella vapen i många --- delar av världen. I och med att allt fler länder får möjlighet att tillverka kärnvapen hotar denna del av kapprustningen att ändra karaktär och inrikta sig på kärnvapen."

Vad kan göras?

Sverige har en gammal tradition som deltagare i internationella sammanhang när det gäller nedrustning. Vi har under efterkrigstiden tagit många initiativ och stött många förslag som syftat till att minska spänningen och kapprustningen. Det har betingats av vår ställning som neutral stat. Det har också varit en politik som haft ett starkt stöd hos den övervägande delen av svenska folket. Det har ibland också manifesterats i breda folkliga rörelser som t. ex. AMSA (Aktionen Mot Svensk Atomhomb), under 1950-talet.

Det är nu viktigare än någonsin att arbetet för avspänning och nedrustning intensifieras. Alva Myrdal diskuterar i sin nya bok en del tänkbara åtgärder.

Hon nämner bl. a. att en världskonferens för nedrustning, med vissa förhandsgarantier, skulle kunna vara en åtgärd. Ett upplivande av FN:s nedrustningskommission en annan. Initiativ av de alliansfria staterna en tredje. Till detta hör läggas att ett ökat stöd till freds- och konfliktforskning, både vid separata institut, typ SIPRI, och vid universitetens institutioner i kombination med undervisning är ytterligt önskvärt. Förslag till utökad kontroll av den internationella vapenhandeln är likaså en viktig åtgärd, och där bör vi som nation i första hand utöva sträng kontroll över våra egna företag.

Hemställan

Mot bakgrund av det ovan anförda föreslås

1. att riksdagen som sin mening uttalar att den internationella kapprustningen med alla medel måste hejdas,
2. att riksdagen hos regeringen hemställer om åtgärder och initiativ i FN och andra internationella organ för att stoppa kapprustningen, särskilt på kärnvapenområdet.

Stockholm den 24 januari 1977

LARS WERNER (vpk)

EIVOR MARKLUND (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

OSWALD SÖDERQVIST (vpk)

JÖRN SVENSSON (vpk)

i Malmö

C.-H. HERMANSSON (vpk)

KARIN NORDLANDER (vpk)

BERTIL MÅBRINK (vpk)

ROLF HAGEL (vpk)